

17de vergadering

Dinsdag 4 februari 2003

Aanvang 13.30 uur

Voorzitter: Van Eekelen

Tegenwoordig zijn 63 leden, te weten:

Baarda, De Beer, Van de Beeten, Bemelmans-Videc, Van den Berg, Bierman, Bierman-Beukema toe Water, De Blécourt-Maas, De Boer, Boorsma, Broekers-Knol, Van den Broek-Laman Trip, Van Bruchem, Castricum, Dees, Dölle, Dupuis, Van Eekelen, Eversdijk, Van Gennip, Groen, Hessing, Hofstede, Holdijk, Jaarsma, Jurgens, Ketting, Kohnstamm, Van der Lans, Van Leeuwen, Lemstra, Van der Linden, Lodders-Elfferich, Luijten, Lycklama à Nijeholt, Maas-de Brouwer, Meindertsma, Pastoor, Platvoet, Le Poole, Pormes, Rensema, Rosenthal, Van Schijndel, Schoondergang-Horikx, Schuurman, Schuyer, Stevens, Swenker, Tan, Terlouw, Timmerman-Buck, Varekamp, Ter Veld, De Vries, Van Vugt, Walsma, Werner, Witteveen, Woldring, De Wolff, Wolfson en Zwerver,

en de heer Kamp, minister van Defensie en van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer.

De **voorzitter**: Ik deel aan de Kamer mede dat zijn ingekomen berichten van verhindering van de leden:

Braks en Van Heukelum, wegens ziekte;

Rabbinge en Van Thijn, wegens verblijf buitenlands.

Deze berichten worden voor kennisgeving aangenomen.

De **voorzitter**: De ingekomen stukken staan op een lijst, die in de zaal ter inzage ligt. Op die lijst heb ik voorstellen gedaan over de wijze van behandeling. Als aan het einde van deze vergadering daartegen geen bezwaren zijn ingekomen, neem ik aan dat de Kamer zich met de voorstellen heeft verenigd.

(Deze lijst is, met de lijst van besluiten, opgenomen aan het einde van deze editie.)

De **voorzitter**: Het woord is aan de heer De Boer.

De heer **De Boer** (GroenLinks): Voorzitter. De GroenLinksfractie heeft zich een beetje in de nesten gewerkt en daarvoor wil ik u mijn excuus aanbieden, want voor een behoorlijk deel is dit mijn schuld. Wij zijn er vandaag achter gekomen dat wij eigenlijk een debat over de defensiebegroting hadden moeten voorstellen, maar daarvoor is het nu veel te laat. Wij zijn tot de conclusie gekomen dat een groot deel, zo niet de hele fractie haar steun aan de begroting van Defensie wil onthouden. Daarvoor heeft zij een aantal argumenten. Wij hebben bedacht om de voorzitter te vragen een stemverklaring te mogen afleggen, waarmee de zaak klaar zou zijn. Ik had mij echter moeten realiseren dat zo iets alleen maar kan als je stemming aanvraagt. Dit is dus het dilemma: om een stemverklaring te kunnen afleggen, is het nodig stemming te houden. Wij vragen nu de voorzitter, het voorstel voor vaststelling van de begrotingsstaat van Defensie voor 2003 in stemming te brengen. Dat zou ons de gelegenheid bieden om een korte stemverklaring af te leggen. Vervolgens kunnen wij tegen stemmen en dan is alles weer op zijn

pootjes terechtgekomen. Deze gang van zaken heeft absoluut niet de schoonheidsprijs en daarvoor onze welgemeende excuses.

De **voorzitter**: Ik meen dat ik namens de Kamer uw excuses kan aanvaarden, maar onder het uitdrukkelijke beding dat dit geen precedent kan zijn.

Ik stel voor, te stemmen over de begroting van Defensie.

Daartoe wordt besloten.

Aan de orde is de behandeling van:

- **het wetsvoorstel Goedkeuring van het op 30 juni 2000 te 's-Gravenhage tot stand gekomen Verdrag inzake sociale zekerheid tussen het Koninkrijk der Nederlanden en Nieuw-Zeeland (Trb. 2001, 102 en Trb. 2002, 38) (28278);**
- **het wetsvoorstel Vaststelling van de begrotingsstaat van de Hoge Colleges van Staat, Kabinet der Koningin, Kabinet van de Gouverneur van de Nederlandse Antillen en van het Kabinet van de Gouverneur van Aruba (II) voor het jaar 2003 (28600-II);**
- **het wetsvoorstel Vaststelling van de begrotingsstaat van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (VII) voor het jaar 2003 (28600-VII);**
- **het wetsvoorstel Vaststelling van de begrotingsstaat van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (XI) voor het jaar 2003 (28600-XI);**
- **het wetsvoorstel Vaststelling van de begrotingsstaat van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (28600-XV);**

Voorzitter

- het wetsvoorstel van de begrotingsstaat van het gemeentefonds voor het jaar 2003 (28600-B);
- het wetsvoorstel van de begrotingsstaat van het provinciefonds voor het jaar 2003 (28600-C);
- het wetsvoorstel van de begrotingsstaat van het Spaarfonds AOW voor het jaar 2003 (28600-E);
- het wetsvoorstel Wijziging van de begrotingsstaat van de Hoge Colleges van Staat, Kabinet van Koningin, Kabinet van de Gouverneur van de Nederlandse Antillen en van het Kabinet van de Gouverneur van Aruba (II) voor het jaar 2002 (wijziging samenhangende met de Najaarsnota) (28697);
- het wetsvoorstel Wijziging van de begrotingsstaat van het Ministerie van Algemene Zaken (III) voor het jaar 2002 (wijziging samenhangende met de Najaarsnota) (28698);
- het wetsvoorstel Wijziging van de begrotingsstaat van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (VII) voor het jaar 2002 (wijziging samenhangende met de Najaarsnota) (28701);
- het wetsvoorstel Wijziging van de begrotingsstaat van de Nationale Schuld (IXA) voor het jaar 2002 (wijziging samenhangende met de Najaarsnota) (28703);
- het wetsvoorstel Wijziging van de begrotingsstaat van het Ministerie van Financiën (IXB) voor het jaar 2002 (wijziging samenhangende met de Najaarsnota) (28704);
- het wetsvoorstel Wijziging van de begrotingsstaat van het Ministerie van Defensie (X) voor het jaar 2002 (wijziging samenhangende met de Najaarsnota) (28705);
- het wetsvoorstel Wijziging van de begrotingsstaat van het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (XI) voor het jaar 2002 (wijziging samenhangende met de Najaarsnota) (28706);
- het wetsvoorstel Wijziging van de begrotingsstaat van het Ministerie van Economische Zaken (XIII) voor het jaar 2002 (wijziging samenhangende met de Najaarsnota) (28708);

- het wetsvoorstel Wijziging van de begrotingsstaat van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (XV) voor het jaar 2002 (wijziging samenhangende met de Najaarsnota) (28710);
- het wetsvoorstel Wijziging van de begrotingsstaat van het gemeentefonds voor het jaar 2002 (wijziging samenhangende met de Najaarsnota) (28713);
- het wetsvoorstel Wijziging van de begrotingsstaat van het provinciefonds voor het jaar 2002 (wijziging samenhangende met de Najaarsnota) (28714);
- het wetsvoorstel Wijziging van de begrotingsstaat van het Fonds economische structuurversterking voor het jaar 2002 (wijziging samenhangende met de Najaarsnota) (28715).

Deze wetsvoorstellen worden zonder beraadslaging en zonder stemming aangenomen.

Aan de orde is de stemming over het wetsvoorstel **Vaststelling van de begrotingsstaat van het Ministerie van Defensie (X) voor het jaar 2003 (28600-X)**.

De **voorzitter**: Ik geef gelegenheid tot het afleggen van een stemverklaring vooraf.

□

De heer **Pormes** (GroenLinks): Voorzitter. Ik dank u nogmaals voor uw zachtheidigheid.

In de afgelopen twaalf maanden heb ik in deze Kamer twee keer gesproken over de begrotingsstaat van het ministerie van Defensie. Daarin heb ik onze tevredenheid uitgesproken over de richting, die voor de omvorming van de Nederlandse krijgsmacht is gekozen, maar niet over het tempo en de mate, waarin die wordt doorgevoerd. Ook hebben wij onze instemming betuigd met de conclusie van het kabinet dat die grote oorlog, waarover wij ons gedurende de periode van de dreiging van de Koude Oorlog druk maakten, er niet meer inziet. Maar niet met de instandhouding van allerlei grote eenheden ten behoeve van de bondgenootschappelijke verdediging.

Ik noem kort zes redenen, die ons tot een afwijzing van de begrotings-

staat hebben gebracht.

1. GroenLinks heeft precies een jaar geleden in deze Kamer gezegd, te onderkennen dat bij een veel sterker beleid rond conflictpreventie er conflicten kunnen ontstaan, waarbij de Nederlandse krijgsmacht een rol dient te spelen als peacekeeper, of als peace-enforcer. Het kabinet belijdt dit met de mond, maar in de praktijk wordt het aantal vredesmissies teruggebracht van vier naar drie.
2. Het voornemen om de ODA-middelen in te zetten op onderdelen van vredesmissies, ten koste van eerlijke handel, duurzame ontwikkeling, vreedzame coëxistentie, mondiale armoede en de millenniumdoelstellingen.
3. Het mogelijk ongedaan maken van de voorgestelde reductie van het aantal operationele F16-jachttoestellen.
4. Geen eurocent wordt bezuinigd op de deelname aan de ontwikkelingskosten van de JSF.
5. De weigering om de clusterbommen te vernietigen.
6. GroenLinks is voor een vreedzame oplossing in Irak. Wij zijn voor een democratische opbouw van de landen in het Midden-Oosten, wij zijn ook voor expeditie missies, vredesmissies zowel voor het behouden als het afdwingen van vrede, als het bezweren van een crisis.

Wat daar niet bij hoort, is het inzetten van middelen om een oorlog tegen Irak voor te bereiden. Niemand wenst vuriger het vertrek van Saddam dan zijn onderdrukte bevolking. Toch vraagt vrijwel niemand om een Amerikaanse bezetting met steun van Nederland. De leden van de fractie van GroenLinks spreken vandaag met één stem. Wij kunnen niet instemmen met de begrotingsstaat van het ministerie van Defensie 2003.

In stemming komt het wetsvoorstel.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van GroenLinks en de SP en het lid Le Poole tegen dit wetsvoorstel hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is aangenomen.

Aan de orde is de behandeling van:
- het wetsvoorstel **Regels met betrekking tot geweldgebruik bij de bewaking van militaire**